

<https://doi.org/10.15407/ukrbotj79.02.114>

Репатріація та реінтродукція охоронюваних видів рослин – чи не вистелена "добрими" намірами дорога до пекла?

Олександр О. КАГАЛО* , Надія М. СИЧАК , Оксана С. ОМЕЛЬЧУК

Інститут екології Карпат НАН України, вул. Козельницька 4, Львів 79026, Україна

Abstract. Some theoretical and practical aspects of reintroduction and repatriation of rare species into natural conditions (populations) are analyzed in connection with the proposed All-Ukrainian Creative Children Competition "Share snowdrops with the forest – 2022", initiated by the Kyiv Ecological and Cultural Center and the All-Ukrainian NGO Living Planet. It is demonstrated here that, although plant reintroduction may play some role in species conservation, the long-term viability of most reintroduced populations has not yet been properly assessed. This initiative is analyzed in the context of existing methodological and practical aspects of the reintroduction or repatriation process. It is concluded that such initiatives are harmful and unacceptable because they threaten the genetic identity of natural populations and create conditions for potential phytointroductions, and because they violate the Ukrainian legislation.

Keywords: environmental hazards, *Galanthus*, methods, reintroduction

Article history. Submitted 01 April 2022. Revised 08 April 2022. Published 22 April 2022

Citation. Kagalo A.A., Sytschak N.N., Omelchuk O.S. 2022. Repatriation and reintroduction of protected plant species – is the road to hell paved with these good intentions? *Ukrainian Botanical Journal*, 79(2): 114–119 [In Ukrainian]. <https://doi.org/10.15407/ukrbotj79.02.114>

Affiliation. Institute of Ecology of the Carpathians NAS of Ukraine, 4, Kozelnytska St., Lviv 79026, Ukraine: A.A. Kagalo, N.N. Sytschak, O.S. Omelchuk

*Corresponding author (e-mail: kagaloalexander@gmail.com)

Глобалізація та подальший розвиток суспільства, окрім появи дедалі більшого комфорту та очевидних благ, ставлять перед нами щораз нові виклики в царині збереження дикої природи в усьому її різноманітті. Зі зростанням глобальної кризи біорізноманіття (наприклад, втрата видів, деградація середовища існування тощо) та за умов відсутності уніфікованих підходів щодо вирішення цієї проблеми постає нагальна потреба пріоритетної консолідації зусиль науковців, землевласників, політиків та широкого загалу. Усе більше державних та громадських ініціатив у всьому світі об'єднуються, намагаючись зупинити негативні наслідки індустріалізації та урбанізації на природу.

З огляду на це, реінтродукція чи репатріація як швидкий спосіб відновлення чисельності популяції загрожених видів набуває дедалі більшої популярності. Часто цією ідеєю захоплюються навіть професійні ботаніки в ботанічних садах, або

співробітники національних природних парків, намагаючись у цей спосіб відновити природні популяції охоронюваних видів, або "підтримати" пригнічені чи ті, чисельність яких істотно зменшується. Автори цієї статті, працюючи у складі науково-технічних рад природоохоронних установ, неодноразово стикалися з такими ідеями та спробами.

Слід зазначити, що ідея повернення у природу вирощених у культурі рослин не є новою, вона широко й досить хаотично практикувалася ще за радянських часів, проте термінологічна база та методологічні засади цього підходу досі залишаються неузгодженими й недостатньо опрацьованими.

Найбільше розбіжностей спостерігаємо у трактуванні термінів "реінтродукція" та "рестаурація". Так, В.Л. Тихонова і Н.Н. Беловодова (Tikhonova, Belovodova, 2002) визначають реінтродукцію як створення штучних популяцій у природних біотопах у межах природних ареалів

© 2022 A.A. Kagalo, N.N. Sytschak, O.S. Omelchuk. Published by the M.G. Kholodny Institute of Botany, NAS of Ukraine. This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), which permits use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited

видів, а репатріацію, один з її підвидів, як створення штучних популяцій у тих місцях, де вони будь-коли існували. К.А. Соболевська (Sobolevskaya, 1983) вважає процес реінтродукції поверненням рослин у природу незалежно від того, чи знаходяться нові локалітети в межах історичного ареалу чи поза ними. Найбільш суперечливе визначення реінтродукції надає Ю.А. Лукс (Luks, 1981). Він розглядає реінтродукцію як один з інструментів реконструкції, тобто відновлення популяцій, за якого використовується матеріал (матурні особини, насіння), отриманий лише в культурі (незалежно від знаходження центру інтродукції в межах природного ареалу або поза ним).

Автори статті "Проблеми реінтродукції і реставрації на прикладі видів роду *Hedysarum* L. и *Viola* L." (Elisafenko et al., 2013) визначають реінтродукцію як штучне повернення у первинні порушені чи збіднені популяції та екосистеми особин того чи іншого виду рослин, попередньо розмножених і вирощених у культурних умовах поза межами того регіону, де знаходиться збагачуване місцевиростання цього виду. При цьому репатріація та транслокація, з погляду авторів, є методом реінтродукції та реставрації і відрізняються джерелом отриманого вихідного матеріалу. Під час репатріації використовується матеріал (матурні рослини, насіння), отриманий у культурі й незалежно від того, чи знаходиться центр інтродукції в межах природного ареалу або поза ним, а в разі транслокації здійснюється переміщення дикорослих матурних рослин чи насіння з однієї частини ареалу виду до іншої.

При цьому підході, реінтродукція і реставрація – відновлення популяцій у межах природного ареалу, у першому випадку вже зниклих, а у другому випадку згасаючих. Останнє узгоджується з визначенням IUCN (1998) та працями В.Л. Тихонової зі співавторами (Tikhonova et al., 1995; Tikhonova, Belovodova, 2002).

Як бачимо, незважаючи на фундаментальні відмінності у трактуванні самого методу реінтродукції, спільним для всіх авторів є твердження щодо доцільності відтворення популяцій виду – з природного матеріалу чи з культивованого в розплідниках і ботсадах, винятково в межах його природного ареалу.

При цьому вже не викликає жодних сумнівів значний рівень генетичної гетерогенності навіть локальних популяцій раритетних видів. Більшість

з них існує у вигляді складних метапопуляцій, які сформовані значною кількістю часткових популяцій, генетичний зв'язок між якими є досить відносним (Кууак, 2013). Тому, цілком зрозуміло, що без ретельної генетичної ідентифікації реінтродукційного чи репатріаційного матеріалу результат таких дій буде лише негативним і матиме довготривалі наслідки для виду як біотичної еволюційної системи.

У цьому контексті будь-які аматорські акції щодо "озеленення передмість" та "повернення у природу квітів", спрямовані на привнесення в природні популяції генетично неідентифікованих особин виду, є біологічно шкідливими. Подібну акцію з так званого порятунку видів рослин, включених до Червоної книги України (Red Data Book..., 2009) нещодавно ініціювали Київський еколого-культурний центр (КЕКЦ), директором та ідеологом якого є В. Борейко, та ВЕО "Жива планета", які організували Всеукраїнський конкурс дитячої творчості "Поділись із лісом підсніжниками – 2022" (<http://ecoethics.com.ua/polozhennya-pro-vseukrayinskiy-konkurs-dityachoyi-tvorchosti-den-zustrichi-ptahiv-2022/>). "Активісти" запропонували українським школярам посадити в лісі підсніжники, які потрібно принести з дому (з городу, дачі, присадибної ділянки тощо). Проте, чи дійсно обґрунтованими і доцільними є такі заходи?

В Україні природно росте три види підсніжників. Це *Galanthus plicatus* M.Bieb. (підсніжник складчастий), який поширений у Криму; єдина материкова популяція цієї рідкісної рослини росте за сотні кілометрів від півострова у знаменитому Холодному Яру на Черкащині. *Galanthus elwesii* Hook. f. (підсніжник Ельвеза) росте на півдні України – на Одещині й Миколаївщині. Але найвідомішим і найпоширенішим є *Galanthus nivalis* L. (підсніжник білосніжний, п. звичайний), який трапляється по всій широколистяно-лісовій зоні України – від Карпат до Сумщини та Полтавщини. Годі навіть припускати, що дитина чи аматор-квітколюб зможе розрізнити ці види між собою, чи між іншими видами підсніжників, які активно поширюються у садівництві: підсніжник кілікійський (*Galanthus cilicicus* Baker), підсніжник Воронова (*Galanthus woronowii* Losinsk.) тощо (Melnyk, Didenko, 2013).

За своїми біологічними особливостями підсніжник приурочений до букових, грабових, дубових і листяних мішаних лісів. У природних хвойних, зокрема соснових лісах він ніколи природно не росте. Подекуди, у високігір'ї Карпат, може траплятися

в природних смерекових лісах на верхній межі їх поширення. Але ж, за наявними науковими даними, наприклад на південно-східних околицях Львова, підсніжник ніколи не ріс, а траплявся лише в межах Львівсько-Давидівського горбогірного пасма, що простягається значно західніше від Сихова. Тому садити їх у Сихівському лісопарку або в околиці с. Зубра, як закликає, наприклад, інформаційна платформа Сихів Медія (<https://sykhiv.media/hochesh-novyj-telefon-posady-pidsnizhnyk/>), яка "надихнулася" ініціативою КЕКЦу, категорично не можна. Тож про повернення виду в природні ареали навіть не може йти мова.

"Повернемо первоцвіти" – феноменально непрофесійний проект, який міг спасти на думку або абсолютним дилетантам, або виникнути як добре продуманий захід екологічної диверсії, спрямованої на знищення генетичної самобутності природних популяцій раритетних видів, перш за все, представників роду *Galanthus* флори України.

Для пояснення цього нашого твердження розглянемо наявну на сьогодні методику реінтродукції (репатріації, реставрації – погодимось, що термінологічний апарат потребує ретельного опрацювання в контексті положень сучасної популяційної екології) на тлі пропозицій авторів акції. У процесі реінтродукції та реставрації можна виділити кілька етапів.

Найважливішим є перший, підготовчий етап, який включає в себе вибір об'єкта (популяції), визначення причини зникнення або зменшення її чисельності, а також вибір методу відновлювальних заходів: транслокація або репатріація. Реалізація завдань цього етапу неможлива без вивчення особливостей біології виду (зокрема, популяційної, репродуктивної), а також особливостей структурно-функціональної та генетичної диференціації його природних популяцій (Doroshenko, 2004, 2005, 2006, 2007; etc.).

Для кожної локальної природної популяції виду (особливо, якщо вона є ізольованою) характерна певна генетична самобутність, що проявляється в генетичній мінливості виду на внутрішньопопуляційному рівні. Ця самобутність формується внаслідок явища так званого дрейфу генів. Рослини, що продають у садових центрах, представлені лише сортами, які генетично відрізняються від диких рослин (останні заборонені у продажу в садових центрах більшості країн Європи). Сортові рослини навіть наочно відрізняються від

дикорослих – мають, наприклад, махрові (стерильні) квітки, листки з іншим забарвленням (золотисті, червоні, строкаті) тощо, і, звісно, висадка таких особин змінить генетичну структуру популяції місцевих рослин.

Як показали спеціальні дослідження, зокрема вчених Інституту екології Карпат НАН України (Zhyliayev, 2004), пилок більшості видів рослин зберігає свою життєздатність досить короткий час. Тому, перенос пилку на великі відстані здебільшого не має генетичного сенсу, оскільки пилок втрачає здатність проростати на прийомочці. Відтак, ступінь генетичної ізольованості популяцій є досить значним. Це зумовлює те, що кожна з них є генетично унікальною, а відтак, відіграє свою роль у формуванні еволюційного пулу виду.

Galanthus nivalis є надзвичайно генетично мінливим видом, здатним до успішної гібридизації. Більшість насаджень на присадибних ділянках належить до різних його культиварів. Винесення таких особин у природні популяції призведе до істотного генетичного забруднення цих популяцій, втрати їхньої генетичної природності та самобутності, що знецінить саму суть зарахування цього виду до охоронюваних. Навіть якщо будуть висаджуватися особини, які були привнесені в культуру з природних популяцій, проблем з генетичним забрудненням не уникнути. Однозначно можна стверджувати, що встановити, звідки саме були взяті для пересаджування до культури особини, буде неможливо. Відтак, буде здійснюватися штучне змішування генотипів різних популяцій виду, можливо, навіть, дуже віддалених одна від одної.

Другий, найбільш тривалий етап, полягає у створенні бази для відновлювальних робіт. Тобто підготовка достатньої кількості вихідного матеріалу (матурні особини, насіння, цибулини тощо), яка у своїй реалізації обмежується правилами збору рідкісних і зникаючих видів рослин, особливо якщо первинна популяція малочисельна. У цьому випадку, щоб уникнути незворотної шкоди для популяції, можуть знадобитися десятиліття копіткої роботи. І використання матеріалу з інших популяцій припустиме лише за умови оцінки гетерогенності виду або, якщо відновлення планується проводити за допомогою вирощених у культурі особин з інших ботанічних садів і розплідників, лише після його генетичної ідентифікації.

Очевидно, що у випадку ініціативи КЕУЦу навіть не йдеться про подібну оцінку, контроль за посадко-

вим матеріалом і його якістю. Придбані в садових центрах рослини, що вирощуються в теплицях, часто є переносниками численних хвороб і шкідників, у т.ч. неаборигенних. Їх висаджування може завдати непоправної шкоди місцевим популяціям. Не слід виключати й загрозу інвазій: новий вид патогенів може виявитися більш пристосованим і знищить місцевий (саме так з Північної Америки була занесена борошниста роса дуба, від якої вже сотню років страждають наші діброви).

Крім цього, акція "Посади підсніжники – виграй мобільку", яку пропонує КЕКЦ у рамках згаданого "Всеукраїнського конкурсу дитячої творчості", обіцяючи винагороди її учасникам, може спровокувати цілком реальні небажані інциденти. Зокрема, незважаючи на те, що КЕКЦ пропонує: "...викопати вдома на городі, на дачі...", діти, спокусившись на можливість отримати задарма мобільний телефон, можуть накопати їх масово з цибулинами в лісі та закинуть їх у землю задля фотосесії "посадки".

Третій етап – це безпосередньо реставраційні та реінтродукційні роботи. Тут також існує декілька методів: посадки куртинні або грядкові, посів тощо. Мінімальна чисельність особин для висадки в одному локалітеті визначається особливостями біології виду. Загальноприйнятною є мінімальна кількість у 10 особин, за умови високої конкурентної здатності виду або напрацювання комплексних рішень зі створення сприятливих умов для досягнення генеративного вікового стану. Спонтанну висадку поодиноких цибулин у географічно роз'єднаних локалітетах навряд чи можна назвати спробою відновлення виду.

Нарешті, четвертий етап реінтродукції полягає в подальшому спостереженні та моніторингу популяцій, а також оцінці результатів. Проте, хто та як матиме змогу оцінити наслідки пропонованої КЕКЦом акції?

Слід зауважити, що праць, присвячених оцінці ефективності реінтродукції, загалом дуже мало. Лише у кількох дослідженнях повідомлялося про результати реінтродукції природних видів рослин. У 2011 р. велика інтернаціональна група авторів спробувала висвітлити це питання, використовуючи дані з літератури в поєднанні з опитуванням через анкети (Godefroid et al., 2011). У роботі аналізуються 249 реінтродукованих видів рослин з усього світу, оцінюються використані методи та результати, отримані внаслідок експериментів з реінтродукції. Результати доводять, що показники виживання, цвітіння та плодоношення реінтродукованих

рослин загалом досить низькі (у середньому 52%, 19% та 16% відповідно), а показники успішності окремих експериментів з часом зменшуються. Рівень виживання, який повідомляється в літературі, також виявився значно завищеним, порівняно з реальним (78% для літературних даних та 33% для польових досліджень). Це дослідження також виявило вади звичайних експериментальних планів, які значно обмежують інтерпретацію досліджень реінтродукції рослин: (1) недостатній моніторинг після реінтродукції (зазвичай припиняється через 4 роки); (2) неадекватна документація, що особливо актуально для повторних привнесень особин виду у разі невдачі; (3) нерозуміння основних причин зменшення існуючих популяцій рослин; (4) надмірно оптимістична оцінка успіху на основі короткострокових результатів; (5) погано визначені критерії успіху проектів реінтродукції.

Зрозуміло що подібні міркування зовсім не обтяжували авторів проекту "Поділись із лісом підсніжниками – 2022". З огляду на це, нині найкращим способом порятунку zagrożених видів є постійна профілактична та роз'яснювальна робота з населенням з боку справжніх дипломованих фахівців із досвідом польових досліджень – лісівників, ботаніків, адміністрацій та науковців установ природно-заповідного фонду. Особливу увагу тут слід приділяти дітям, шкільним колективам, молоді. Аби цю прогалину швидко не заповнювали псевдо-екологи, від яких шкоди набагато більше, ніж користі.

Також необхідним є вдосконалення чинного законодавства, яке дає безліч можливостей для торгівлі охоронюваними видами природної флори. Зокрема, абсолютно законодавчо не врегульовані питання вирощування та продажу культиварів, що походять від "червонокнижних" видів. Наприклад, тих самих підсніжників (<https://florium.ua/ua/podsnezhniki-skladchatye/>; <https://matla-flowers.com.ua/bulbs/galanthus/podsnezhnik-woronowij>; <https://rozetka.com.ua/ua/277326678/p277326678/> та ін.), а також крокусів, ірисів, видів ковили тощо. Зауважимо, що дуже часто пропонуються види американського походження, а це становить неабияку небезпеку фітоінвазій (наприклад, <https://yaskravaklumba.com.ua/shop/product/kovyl-pony-tails-poni-teylz>).

Принагідно слід зауважити, що будь які дії з видами, що включені до Червоної книги України, або з їхніми частинами, насінням тощо, можливі лише з дозволу Міністерства захисту довкілля та природних

ресурсів України, який видається на підставі аналітичного висновку й погодження Національної комісії з питань Червоної книги України при НАН України (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3055-14#Text>). Дивно, що такі "фахові" природоохоронці як члени КЕКЦу про це не знають.

ORCID

Alexander A. Kagalo: <https://orcid.org/0000-0002-6694-5766>
Nadiya N. Sytschak: <https://orcid.org/0000-0002-1575-9023>

Список посилань

- Doroshenko K.V. 2004. *Scientific Principles of Biodiversity Conservation*, 6: 54–62. [Дорошенко К.В. 2004. Деякі демографічні параметри *Galanthus nivalis* L. у Львівській області. *Наукові основи збереження біотичної різноманітності*: 6: 54–62].
- Doroshenko K.V. 2005. *Visnyk of Lviv University. Biological series*, 39: 83–95. [Дорошенко К.В. 2005. Індикаційне значення деяких популяційних параметрів ефемероїдів (на прикладі *Galanthus nivalis* L.) для оцінки стану фітоценозів. *Вісник Львівського національного університету. Серія біологічна*, 39: 83–95].
- Doroshenko K.V. 2006. *Chornomorski Botanical Journal*, 2(1): 36–50. [Дорошенко К.В. 2006. Зміна параметрів ценопопуляцій *Galanthus nivalis* L. в різних еколого-ценотичних умовах (Львівська область, Україна). *Чорноморський ботанічний журнал*, 2(1): 36–50].
- Doroshenko K.V. 2007. Ontogenez podsnezhnika belosnezhnogo (*Galanthus nivalis* L.). In: *Ontogeneticheskiy atlas rasteniy: nauchnoe izdanie*, vol. 5. Ed. L.A. Zhukova. Yoshkar-Ola: MarGU, pp. 297–299. [Дорошенко К.В. 2007. Онтогенез подснежника белоснежного (*Galanthus nivalis* L.). В кн.: *Онтогенетический атлас растений: научное издание*, т. 5. Отв. ред. Л.А. Жукова. Йошкар-Ола: МарГУ, 2007. с. 297–299].
- Elisafenko T.V., Dorogina O.V., Achimova A.A., Yamtirov M.B. 2013. In: *Problems of Botany of South Siberia and Mongolia: Proceedings of the 12th International Scientific and Practical Conference*. Ed. A.I. Shmakov. Barnaul, pp. 232–234. [Елисафенко Т.В., Дорогина О.В., Ачимова А.А., Ямтиров М.Б. 2013. Проблемы реинтродукции и реставрации на примере видов рода *Hedysarum* L. и *Viola* L. В сб.: *Проблемы ботаники Южной Сибири и Монголии: сборник научных статей по материалам Двенадцатой международной научно-практической конференции (Барнаул, 28–30 октября 2013 г.)*. Ред. А.И. Шмаков. Барнаул, с. 232–234].
- Godefroid S., Piazza C., Rossi G., Buord S., Stevens A.-D., Aguraiuja R., Cowell C., Weekley C.W., Vogg G., Iriondo J.M., Johnson I., Dixon B., Gordon D., Magnanon S., Valentin B., Bjureke K., Koopman R., Vicens M., Virevaire M., Vanderborcht T. 2011. How successful are plant species reintroductions? *Biological Conservation*, 144(2): 672–682. <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2010.10.003>
- IUCN. 1998. *IUCN Guidelines for re-introductions*. Gland, Switzerland; Cambridge, UK: IUCN/SSC Re-introduction Specialist Group, 10 pp.
- Kuyak V.Y. 2013. *Small populations of rare plant species in highlands of the Ukrainian Carpathians*. Lviv: Liga-Press, 248 pp. [Кияк В.Г. 2013. *Малі популяції рідкісних видів рослин високогір'я Українських Карпат*. Львів: Ліга-Прес, 248 с.].
- Luks Yu.A. 1981. *Botanicheskiy Zhurnal*, 66(7): 1051–1060. [Лукс Ю.А. 1981. К вопросу о терминологии и методике искусственного переноса растений в природные экосистемы. *Ботанический журнал*, 66(7): 1051–1060].
- Melnyk V.I., Didenko S.Ya. 2013. *Yudy rodu Galanthus L. (Amaryllidaceae) v Ukraini*. Kyiv: NBS Nat. Acad. Sci. of Ukraine, 152 pp. [Мельник В.І., Діденко С.Я. 2013. *Види роду Galanthus L. (Amaryllidaceae) в Україні*. Київ: НБС НАН України, 152 с.].
- Red Data Book of Ukraine. Plant Kingdom*. 2009. Ed. Ya.P. Didukh. Kyiv: Globalconsulting, 912 pp. [*Червона книга України. Рослинний світ*. 2009. Ред. Я.П. Дідух. Київ: Глобалконсалтинг, 912 с.].
- Sobolevskaya K.A. 1983. *Bulletin of the Main Botanical Garden*, 127: 70–73. [Соболевская К.А. 1983. Реинтродукция в свете сохранения генофонда природной флоры. *Бюллетень Главного ботанического сада*, 127: 70–73].
- Tikhonova V.L., Belovodova N.N. 2002. *Bulletin of the Main Botanical Garden*, 183: 90–106. [Тихонова В.Л., Беловодова Н.Н. 2002. Реинтродукция дикорастущих травянистых растений: состояние проблемы и перспективы. *Бюллетень Главного ботанического сада*, 183: 90–106].
- Tikhonova V.L., Viktorov V.P., Belovodova N.N. 1995. *Perspektivy vosstanovleniya chislennosti okhranyaemykh vidov travyanistykh rasteniy na primere lesoparkov Moskvy i Podmoskovya* In: *Sokhraneniye i vosstanovleniye prirodno-kulturnykh kompleksov Podmoskovya*. Moscow: Uliss, pp. 170–174. [Тихонова В.Л., Викторов В.П., Беловодова Н.Н. 1995. Перспективы восстановления численности охраняемых видов травянистых растений на примере лесопарков Москвы и Подмосковья. В кн.: *Сохранение и восстановление природно-культурных комплексов Подмосковья*. Москва: Улисс, с. 170–174].
- Zhyliayev G.G. 2004. *Ukrainian Botanical Journal*, 61(1): 36–43. [Жиляев Г.Г. 2004. Закономірності розселення пилку і насіння в популяціях трав'яних багаторічників Карпат. *Український ботанічний журнал*, 61(1): 36–43].

Рекомендує до друку І.А. Коротченко

Кагало О.О., Сичак Н.М., Омельчук О.С. 2022. Репатріація та реінтродукція охоронюваних видів рослин – чи не вистелена "добрими" намірами дорога до пекла? *Український ботанічний журнал*, 79(2): 114–119. <https://doi.org/10.15407/ukrbotj79.02.114>

Інститут екології Карпат НАН України, вул. Козельницька 4, Львів 79026, Україна: О.О. Кагало, Н.М. Сичак, О.С. Омельчук.

Реферат. У зв'язку з ініціативою Київського еколого-культурного центру та ВЕО "Жива планета" щодо Всеукраїнського конкурсу дитячої творчості "Поділись із лісом підсніжниками – 2022" проаналізовано деякі теоретичні та практичні аспекти реінтродукції та репатріації раритетних видів у природні умови (популяції). Показано, що реінтродукція рослин може відігравати певну роль у збереженні видів, проте довгострокова життєздатність більшості реінтродукційних популяцій досі не оцінена належним чином. Зазначена ініціатива проаналізована в контексті наявних методологічних та практичних аспектів процесу реінтродукції чи репатріації. Зроблено висновок про шкідливість і неприпустимість таких недостатньо добре планованих ініціатив, оскільки вони несуть загрозу генетичній самобутності природних популяцій, створюють передумови для потенційних фітоінвазій, а також суперечать чинному законодавству України.

Ключові слова: екологічна небезпека, методика, реінтродукція, *Galanthus*